

Urząd Statystyczny
w Bydgoszczy

Statistical Office
in Bydgoszcz

ROLNICTWO W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2013 R.

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE
INFORMATION AND STATISTICAL STUDIES

**AGRICULTURE
IN KUJAWSKO-POMORSKIE
VOIVODSHIP IN 2013**

Bydgoszcz

2014

Urząd Statystyczny
w Bydgoszczy

*Statistical Office
in Bydgoszcz*

ROLNICTWO

**W WOJEWÓDZTWIE
KUJAWSKO-POMORSKIM**

W 2013 R.

AGRICULTURE

***IN KUJAWSKO-POMORSKIE
VOIVODSHIP IN 2013***

BYDGOSZCZ, 2014

ZESPÓŁ REDAKCYJNY EDITORIAL BOARD

Przewodniczący *President*
Wioletta Zwara

Redaktor Główny *Editor in chief*
Barbara Ptaszyńska

Sekretarz *Secretary*
Małgorzata Rybak

**Autorzy opracowania
i opracowanie tablic** ***Autors of publication
and preparation of tables***
Waldemar Borzych, Katarzyna Magdańska, Ewa Panic-Kentzer
— Wydział Badań Ankietowych — *Enquiry Surveys Division*

**Redakcja merytoryczna i techniczna, korekta,
skład i grafika komputerowa** ***Editorial and technical supervision, proof-
-reading, typesetting and computer graphics***
Rafał Lis, Anna Nakielska
— Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych — *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*

**Prosimy o podanie źródła
przy publikowaniu danych US**

***When publishing SO data
please indicate source***

**Publikacja dostępna również
na płycie CD-ROM**

***Publication also available
on CD-ROM***

ISSN 1734-2740

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet – <http://bydgoszcz.stat.gov.pl>
e-mail: SekretariatUSBDG@stat.gov.pl

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji „**Rolnictwo w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 r.**”, która zawiera dane dotyczące użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, rolnictwa ekologicznego, produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz cen i skupu produktów rolnych.

Źródłem danych statystycznych zawartych w niniejszym opracowaniu są uogólnione wyniki badań reprezentacyjnych w gospodarstwach indywidualnych, szacunki i oceny rzeczoznawców, a także sprawozdawczość statystyczna z zakresu produkcji i skupu produktów rolnych. Ponadto, w celu pełniejszego zobrazowania dynamiki zmian cen produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach, wykorzystano miesięczne notowania cen prowadzone przez ankierów Urzędu Statystycznego.

Dla zilustrowania kierunku zachodzących zmian i stopnia osiągniętego rozwoju w produkcji rolnej, podstawowe informacje dla województwa kujawsko-pomorskiego za 2013 r. podano w zestawieniu z wynikami badań za lata poprzednie oraz na tle kraju a także innych województw. Dane zawarte w publikacji zostały opracowane w formie tabelarycznej oraz w postaci map i wykresów. Przyjęta w opracowaniu terminologia, zastosowane klasyfikacje i grupowania danych umożliwiają ich wykorzystanie do porównań z danymi ogólnokrajowymi i innymi województwami.

W celu umożliwienia właściwej interpretacji prezentowanych informacji zachęcam do zapoznania się z treścią uwag metodycznych, które obejmują źródła i zakres danych statystycznych, sposoby prezentacji oraz definicje najważniejszych pojęć znajdujących się w opracowaniu.

Przekazując tę publikację, opisującą sytuację w rolnictwie w naszym Regionie, wyrażam nadzieję, że jej zawartość okaże się interesująca i stanowić będzie wsparcie merytoryczne. Chciałabym serdecznie podziękować wszystkim osobom, które okazały pomoc przy przeprowadzeniu badań i przyczyniły się do opracowania ich wyników.

Zapraszam do współpracy z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy, zarówno w obszarze publikacji, jak i działań o charakterze analityczno-badawczym odpowiadających, w możliwie największym stopniu, na potrzeby Użytkowników danych statystycznych. Zwracam się do Państwa również z prośbą o wsparcie działań Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, mających na celu zachęcanie społeczeństwa do udziału w ankietowych badaniach statystycznych statystyki publicznej. Pozytywne nastawienie do pracy ankierów statystycznych z pewnością umożliwi zebranie danych niemożliwych do pozyskania innymi metodami. Dzięki ich zaangażowaniu i rzetelności możliwe jest przygotowanie wielu informacji zgodnie z oczekiwaniami naszych odbiorców.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

W. Zwara

Wioletta Zwara

Bydgoszcz, wrzesień 2014 r.

PREFACE

The Statistical Office in Bydgoszcz presents the next edition of publication "Agriculture in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2013" contains among other things data on land use, sown area, organic farming, crop output and animal output as well as prices and procurement of agricultural products.

The source of statistical data contained in this publication are generalized results of representative surveys of private farms, estimations and evaluations made by a field experts as well as of a statistical reporting in the scope of the production and procurement of agricultural products. Moreover, to more fully present the dynamic of prices changes of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces, monthly price quotations provided by a network of the Statistical Office interviewers were used.

To illustrate the direction of ongoing changes and the level of achieved development in agricultural production, basic data on Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2013 is compared with those of the previous years as well as on the background of the country and other voivodships. Data contained in the publication has been elaborated in the form of tables as well as maps and charts. The applied terminology, classifications and data grouping allow for comparisons with the country and other voivodships.

In order to enable a proper interpretation of the presented information I encourage you to read of methodological notes which include sources and range of statistical data and presentations as well as definitions of the most important concepts contained in the publication.

Presenting this publication, which describes situation of agriculture in our Region, I hope that its contents will be of interest and will provide substantive support. I would like to thank all the people, who have shown support for carrying out surveys and contributed to compilation of their results.

I invite you to cooperation with the Statistical Office in Bydgoszcz both in the area of publication as well as in analytical and research area corresponding to, as far as possible, the needs of statistical data Users. I appeal to you also asking for support activities of the Statistical Office in Bydgoszcz, designed to encourage the public to participate in survey research of official statistics. Positive attitude to work statistical interviewers will allow the pooling of data impossible to obtain by other methods. Thanks to their commitment and reliability, it is possible to prepare for many information in accordance with the expectations of our customers.

Director

of the Statistical Office in Bydgoszcz

Wioletta Zwara

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Znaki umowne. Ważniejsze skróty	<i>Symbols. Major abbreviations</i>	8
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	9
I. Źródła i zakres danych	<i>I. Sources and scope of data</i>	9
II. Objasnienia podstawowych pojęć	<i>II. Main definitions</i>	9
Wyniki badań – synteza	<i>Resume</i>	14
 TABLICE	 <i>TABLES</i>	
 TABLICE PRZEGLĄDOWE	 <i>REVIEW TABLES</i>	Tabl. Table
Ważniejsze dane o rolnictwie w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Major data of agriculture in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	I
Podstawowe dane według województw w latach 2012 i 2013	<i>Basic data by voivodships in 2012 and 2013</i>	II
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według rodzaju użytków rolnych	<i>Land use in agricultural holdings by agricultural land type</i>	II A
Powierzchnia, plony i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi	<i>Area, yields and production of basic cereals including cereal mixed</i>	II B
Powierzchnia, plony i zbiory ziemniaków, buraków cukrowych oraz rzepaku i rzepiku	<i>Area, yields and production of potatoes, sugar beets, rape and agrimony</i>	II C
Powierzchnia i zbiory warzyw gruntowych oraz zbiory owoców z drzew i krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych	<i>Area and production of field vegetables and fruit from fruit trees, fruit bushes and berry plantations</i>	II D
Bydło, trzoda chlewna i owce	<i>Cattle, pigs and sheep</i>	II E
Konie, kozy i drób	<i>Horses, goats and poultry</i>	II F
Skup ważniejszych produktów roślinnych	<i>Procurement of major crop products</i>	II G
Skup ważniejszych produktów zwierzęcych	<i>Procurement of major animal products</i>	II H
 I. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW	 <i>I. LAND USE. SOWN AREA</i>	 x
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według rodzaju użytków rolnych w latach 2012 i 2013	<i>Land use in agricultural holdings by agricultural land type in 2012 and 2013</i>	1
Ekologiczne gospodarstwa rolne	<i>Ecological farms</i>	2
Powierzchnia zasiewów	<i>Sown area</i>	3
Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w latach 2012 i 2013	<i>Sown area by crops groups in 2012 and 2013</i>	4
Powierzchnia zasiewów upraw zbóż w latach 2012 i 2013	<i>Sown area of cereals in 2012 and 2013</i>	5
Powierzchnia zasiewów przemysłowych, pastewnych i pozostałych w latach 2012 i 2013	<i>Sown area of industrial, fodder and other cultivation in 2012 and 2013</i>	6

II. PRODUKCJA ROŚLINNA	II. CROP PRODUCTION	
Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych na 1 ha użytków rolnych (w przeliczeniu na czyste składniki)	<i>Consumption of mineral and lime fertilizers per 1 ha agricultural land (in terms of pure ingredient)</i>	1 (7)
Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych	<i>Production of main agricultural crops</i>	2 (8)
Produkcja niektórych ziemiopłodów rolnych w latach 2012 i 2013	<i>Production of selected agricultural crops in 2012 and 2013</i>	3 (9)
Dynamika produkcji niektórych ziemiopłodów rolnych w latach 2012 i 2013	<i>Indices of production of selected agricultural crops in 2012 and 2013</i>	4 (10)
Produkcja ogrodnicza w latach 2012 i 2013	<i>Horticultural output in 2012 and 2013</i>	5 (11)
Dynamika produkcji ogrodniczej w latach 2012 i 2013	<i>Indices of horticultural output in 2012 and 2013</i>	6 (12)
III. PRODUKCJA ZWIERZĘCA	III. ANIMAL PRODUCTION	
Zwierzęta gospodarskie	<i>Livestock</i>	1 (13)
Bydło, owce i drób według sektorów własności w latach 2012 i 2013	<i>Cattle, sheep and poultry by ownership sectors in 2012 and 2013</i>	2 (14)
Trzoda chlewna według sektorów własności w latach 2012 i 2013	<i>Pigs by ownership sectors in 2012 and 2013</i>	3 (15)
IV. SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH	IV. PROCUREMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTS	
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	<i>Average procurement prices of major agricultural products</i>	1 (16)
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach według miesięcy	<i>Average market-place prices received by farmers by months</i>	2 (17)
Wartość skupu produktów rolnych	<i>Procurement value of agricultural products</i>	3 (18)
Skup zbóż i ziemniaków	<i>Procurement of cereals and potatoes</i>	4 (19)
Skup ważniejszych produktów rolnych	<i>Procurement of major agricultural products</i>	5 (20)

SPIS WYKRESÓW I MAP	<i>LIST OF CHARTS AND MAPS</i>	Str. Page
		<hr/>
Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2013 r.	<i>Structure of land use in agricultural holdings in 2013</i>	17
Struktura powierzchni warzyw gruntowych w 2013 r.	<i>Structure of area of field vegetables in 2013</i>	18
Struktura powierzchni sadów w 2013 r.	<i>Structure of area of orchards in 2013</i>	18
Struktura powierzchni zasiewów według grup upraw w 2013 r.	<i>Structure of sown area by groups of agricultural land in 2013</i>	19
Struktura powierzchni zasiewów zbóż w 2013 r.	<i>Structure of sown area of cereals in 2013</i>	19
Zbiory i plony zbóż	<i>Production and yields of cereals</i>	20
Zbiory i plony ziemniaków	<i>Production and yields of potatoes</i>	20
Zbiory i plony buraków cukrowych	<i>Production and yields of sugar beets</i>	20
Struktura pogłowia bydła	<i>Structure of cattle stocks</i>	21
Ceny skupu żywca wołowego	<i>Procurement prices of cattle for slaughter</i>	21
Struktura pogłowia trzody chlewnej	<i>Structure of pigs stocks</i>	22
Ceny skupu żywca wieprzowego	<i>Procurement prices of pigs for slaughter</i>	22
Udział powierzchni użytków rolnych w powierzchni gospodarstw rolnych według województw w 2013 r.	<i>Share of agricultural land area in the area of agricultural holdings by voivodships in 2013</i>	23
Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych według województw w 2013 r.	<i>Share of sown area in agricultural area by voivodships in 2013</i>	24

ZNAKI UMOWNE

Kreska	(–)	– zjawisko nie wystąpiło.
Zero	(0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka	(.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
Znak	(x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
Znak	(#)	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

zł	– złoty	t	– tona
tys.	– tysiąc	mm	– milimetr
mln	– milion	l	– litr
ha	– hektar	r.	– rok
szt	– sztuka	cd.	– ciąg dalszy
kg	– kilogram	dok.	– dokończenie
dt	– decytona	p. proc.	– punkt procentowy

UWAGI METODYCZNE

I. ŹRÓDŁA I ZAKRES DANYCH

Dane zawarte w niniejszej publikacji opracowano na podstawie:

- uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych osób fizycznych oraz na podstawie pełnego badania struktury gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej. Badanie zostało przeprowadzone w czerwcu i lipcu 2013 r. według stanu na 1 czerwca 2013 r. (dzień referencyjny) i obejmowało zmienne, między innymi, z zakresu użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów, ale także pogłowia zwierząt gospodarskich, struktury dochodów gospodarstwa oraz zużycia nawozów,
- uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowiu zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w czerwcu 2012 r. w gospodarstwach indywidualnych,
- uogólnionych wyników reprezentacyjnych badań pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach indywidualnych¹,
- sprawozdań statystycznych z zakresu użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach państwowych, spółdzielczych i spółkach z udziałem sektora publicznego i prywatnego,
- szacunków i ocen prowadzonych przez rzeczoznawców gminnych i wojewódzkich GUS dla danych nieobjętych sprawozdawczością,
- sprawozdań statystycznych z zakresu skupu produktów rolnych,
- miesięcznych notowań cen dokonywanych na wytypowanych targowiskach,
- sprawozdań statystycznych o zużyciu i zapasach nawozów sztucznych.

Dane dotyczące pogłowia zwierząt gospodarskich zostały ujęte w dwóch podstawowych grupach, tj. w sektorze publicznym i prywatnym.

Do **sektora publicznego** zaliczono gospodarstwa własności państwowej (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), gospodarstwa będące własnością samorządową (gmin) oraz gospodarstwa stanowiące własność mieszaną (spółki z przewagą mienia państwowego).

W **sektorze prywatnym** podstawowymi formami są: własność prywatna krajowa (gospodarstwa indywidualne, gospodarstwa spółdzielcze i spółki prywatne), własność zagraniczna i własność mieszana.

II. OBJAŚNIENIA PODSTAWOWYCH POJĘĆ

W związku z wprowadzeniem od 2010 r. stopniowych zmian metodologii badań rolniczych, mających na celu dostosowanie do standardów unijnych oraz uwzględnienie przemian dokonujących się w polskim rolnictwie, a także szersze wykorzystanie źródeł administracyjnych, **zmianie uległa definicja gospodarstwa rolnego.**

¹ Badania pogłowia bydła, owiec i drobiu prowadzone są 2-krotnie w roku, tj. w czerwcu i w grudniu, natomiast badania trzody chlewnej 3-krotnie w roku, tj. w kwietniu, sierpniu i w grudniu.

Gospodarstwo rolne – jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję o znaczącej (określonej odpowiednimi programami) skali: drzew owocowych, krzewów owocowych, szkółek sadowniczych i ozdobnych, warzyw i truskawek gruntowych chmielu, tytoniu, kóz oraz dzikich zwierząt (np. dziki, sarny, daniele) utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki sarny daniele) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (zgodnie z normami).

Zgodnie z obowiązującą definicją, gospodarstwa rolne nie obejmują posiadaczy użytków rolnych nie prowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha prowadzących działalność rolniczą o małej skali. Konsekwencją zmiany definicji, w porównaniu z danymi za lata przed 2010 r., jest zmniejszenie liczby gospodarstw rolnych oraz powierzchni użytków. W opracowaniu dane dotyczące liczby gospodarstw rolnych oraz powierzchni użytków rolnych ogółem i użytków rolnych pozostałych są prezentowane zgodnie z nową definicją. W związku z tym dane z tego zakresu jak również wyliczane na ich podstawie wskaźniki dla lat 2010, 2011 i 2012, zmieniły się w stosunku do prezentowanych w poprzednich edycjach.

Za **użytkownika gospodarstwa rolnego** uważa się osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie użytkującą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Użytkowanie gruntów

Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze to utrzymywane zgodnie z normami określanymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211) z późniejszymi zmianami – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymywane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi oraz szkółki drzew i krzewów owocowych o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów orných obsianych trawami w ramach płodozmianu.

Powierzchnia zasiewów

Dane o powierzchni zasiewów dotyczą powierzchni upraw poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym.

Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha).

Do grupy „**zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi**” zalicza się powierzchnię zbóż podstawowych (pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca, len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorria).

Uprawy pastewne obejmują:

- strączkowe pastewne,
- motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami,
- okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa i inne),
- oraz kukurydzę na pasze.

Pozostałe uprawy to: warzywa, truskawki, wysadki okopowych oraz inne, np. zioła.

Zwierzęta gospodarskie

Każdorazowo spisowi podlegają zwierzęta gospodarskie znajdujące się w gospodarstwie oraz zwierzęta wysłane na wypasy. Rejestrowane są wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas itp. niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek.

Za **krowy mleczne** uważa się krowy, które ze względu na rasę lub odmianę utrzymywane są w gospodarstwie wyłącznie lub głównie do produkcji mleka przeznaczonego do konsumpcji lub przetworzenia na produkty mleczne. Zalicza się tu również krowy mleczne wybrakowane już z chowu, które pozostają jeszcze w gospodarstwie na tzw. dopasie, po czym skierowane zostaną do uboju.

Za **krowy „mamki”** uważa się krowy, które ze względu na rasę lub odmianę (krowy ras mięsnych i urodzone z krzyżówek z rasami mięsnymi) lub szczególne właściwości utrzymywane są w gospodarstwie wyłącznie lub głównie do produkcji cieląt rzeźnych i których mleko wykorzystywane jest do odchowu cieląt lub przeznaczone na paszę dla innych zwierząt. Zalicza się tu również krowy „mamki” wybrakowane już z chowu, które pozostają jeszcze w gospodarstwie na tzw. dopasie, po czym skierowane zostaną do uboju.

Zużycie nawozów

Nawozy są to produkty dostarczające roślinom składników pokarmowych i poprawiające żyzność gleb. Wyróżnia się:

- nawozy mineralne uzyskiwane w drodze procesów chemicznych lub przerobu surowców mineralnych, w tym nawozy wapniowe i wapniowo-magnezowe,
- nawozy naturalne – obornik, gnojówka, gnojowica.

Zużycie nawozów mineralnych (azotowych, fosforowych, potasowych), wapniowych prezentowane jest w przeliczeniu na czysty składnik NPK i CaO.

Czysty składnik jest to zawartość czystego składnika wyrażona w kg N – azotu, P₂O₅ – fosforu, K₂O – potasu.

Przeliczeń zużycia nawozów na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2009/2010, 2011/2012 oraz 2012/2013 dokonano na powierzchni użytków rolnych ogółem, według stanu w czerwcu.

Gospodarstwa ekologiczne

Dane na temat rolnictwa ekologicznego zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazywanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Za **gospodarstwo stosujące ekologiczne metody produkcji rolniczej (gospodarstwo ekologiczne)** uważa się gospodarstwo rolne, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie przestawiania na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej).

Skup produktów rolnych

Dane o skupie produktów rolnych opracowano na podstawie:

- miesięcznych meldunków i półrocznych sprawozdań o skupie produktów rolnych,
- miesięcznych ankiet o poziomach cen produktów rolnych uzyskiwanych przez rolników na targowiskach.

Zarówno miesięcznym jak i półrocznym badaniem skupu produktów rolnych objęte są osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej (w tym spółki cywilne i jawne), natomiast osoby fizyczne sporządzają tylko sprawozdanie półroczne w przypadku, gdy wartość skupionych przez nie produktów rolnych w okresie półrocza przekracza 10 tys. zł.

Informacje o skupie produktów rolnych dotyczą ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

Dane dotyczące **zbóż podstawowych** obejmują pszenicę, żyto, jęczmień, owies łącznie z mieszankami zbożowymi oraz pszenżyto.

Dane o **skupie ziemniaków** obejmują, poza dostawami do punktów skupu, również dostawy do gorzelnii, płatkarni i suszarni.

Dane o **skupie owoców** obejmują owoce z drzew owocowych i plantacji jagodowych (bez owoców leśnych).

Skup **żywca rzeźnego** (bydła, cieląt, trzody chlewnej, owiec, koni i drobiu) obejmuje tylko zwierzęta rzeźne łącznie z żywcem skupowanym na eksport. Skup ten nie obejmuje zwierząt hodowlanych.

Skup trzody chlewnej nie obejmuje prosiąt i warchlaków. Skupioną ilość żywca rzeźnego podaje się w „wadze żywej” lub w „wadze poubojowej ciepłej” (wbc), tj. w przeliczeniu – według wskaźników wydajności rzeźnej dla każdego gatunku – na mięso, łącznie z tłuszczami.

Dane o **skupie mleka, jaj i wełny** – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują: mleko krowie, jaja kurze konsumpcyjne i wełnę owczą nie praną.

Lata gospodarcze dotyczą okresu od 1 VII danego roku kalendarzowego do 30 VI następnego roku (np. rok gospodarczy 2012/13 dotyczy okresu od 1 VII 2012 r. do 30 VI 2013 r.).

Dane o **cenach skupu** dotyczą przeciętnych rocznych lub miesięcznych cen (wyliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów) płaconych za produkty rolne przez jednostki skupujące (handlowe, przemysłowe, rolne) producentom rolnym.

Źródłem informacji o **cenach** produktów rolnych **uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** od 1 stycznia 2005 r. są notowania cen wybranych produktów prowadzone przez sieć stałych ankietów GUS na około 440 targowiskach rolnych na terenie całego kraju. Informacje te dotyczą cen uzyskiwanych przy sprzedaży produktów wytworzonych we własnym gospodarstwie rolnym – w transakcjach między rolnikami oraz między rolnikami i ludnością nierolniczą. Przeciętne ceny miesięczne dla kraju obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali kraju, a przeciętne ceny miesięczne dla województwa jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali województwa, natomiast przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r., według stanu w dniu 30 VI.

Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – **prezentuje się według siedziby użytkownika.**

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z zaokrągleń automatycznych zastosowanych w procesie uogólnienia danych z próby.

Informacje liczbowe w ujęciu odsetkowym prezentowane są z jednym znakiem po przecinku i z uwagi na elektroniczną technikę zaokrągleń mogą nie sumować się na 100 %. Liczby te są merytorycznie poprawne.

W przypadku gdy dynamika przekracza 1000 % użyto określenia – „wielokrotnie”.

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

Sezon wegetacyjny 2012/2013 charakteryzował się korzystniejszymi niż w latach poprzednich warunkami agroklimatycznymi, mającymi wpływ na kształtowanie się wielkości plonów roślin.

Padające w sierpniu 2012 r. przelotne deszcze ułatwiały dokonywanie podorywek i siewy poplonów, jak również siewy rzepaku ozimego. Wrzesień był dość suchy, ale nie wpłynęło to negatywnie na przebieg siewów pozostałych upraw ozimych.

Październik 2012 r. charakteryzował się większą ilością opadów niż w roku poprzednim. Spadki temperatur poniżej 0 °C nastąpiły dopiero pod koniec III dekady października, jednak nie spowodowały zakłócenia wzrostu ozimin. Podobnie listopad pod względem meteorologicznym był miesiącem korzystnym dla roślin. Nocne spadki temperatur przygotowały rośliny do okresu zimy.

Pierwsze dwa miesiące zimy 2012/2013 były bardziej sprzyjające oziminom, niż w dwóch poprzednich latach. W czasie spadku temperatur utrzymywała się okrywa śnieżna, chroniąca uprawy przed wymarzeniem. Marzec był chłodniejszy niż w poprzednich dwóch latach, jednak utrzymująca się pokrywa śnieżna uchroniła uprawy ozime przed wymarzeniem, ale jednocześnie uniemożliwiła dokonywanie wiosennych prac agrotechnicznych oraz siewy roślin jarych. Chłody i śnieg utrzymywały się także w I połowie kwietnia. Poprawa warunków nastąpiła w II połowie miesiąca co pozwoliło na ruszenie wegetacji roślin ozimych. Rozpoczęcie siewów roślin jarych nastąpiło dopiero około 15 kwietnia (ocenia się, że opóźnienia wegetacji ozimin i siewów roślin jarych przekroczyły 3 tygodnie). Spowodowało to spiętrzenie prac wiosennych, m.in. nawożenie ozimin, przygotowanie pól i siewy roślin jarych.

Zdecydowana poprawa nastąpiła w maju; obserwowano równoczesne kwitnienie większości gatunków drzew i krzewów owocowych, a także rzepaku. W III dekadzie ilość opadów zwiększyła się i temperatura nieco obniżyła się, ale nie na tyle, aby spowodować zahamowanie wzrostu roślin.

Majowe korzystne warunki pozwoliły na zminimalizowanie strat w wyniku opóźnień wiosennych. Stan większości upraw był zdecydowanie lepszy niż w roku poprzednim. W czerwcu 2013 r. warunki klimatyczne były zmienne, chłodny i deszczowy początek miesiąca przechodził w okresy upałów, jednak te dość zmienne warunki nie poczyniły zbytnich strat w wegetacji roślin.

W lipcu przeważały okresy bezdeszczowe. Pod względem temperatury miesiąc ten należał do cieplejszych w wieloleciu, były kilkudniowe okresy przekraczające 30°C w ciągu dnia. Pogoda sprzyjała dojrzewaniu rzepaku ozimego i zbóż. Żniwa rozpoczęły się wcześniej niż w roku ubiegłym. Pod koniec III dekady lipca zbiory rzepaku i jęczmienia ozimego były na ukończeniu. Jednocześnie większe opady pod koniec III dekady lipca poprawiły stan roślin okopowych – zwłaszcza buraków cukrowych.

Sierpień 2013 r. był miesiącem korzystnym dla zbioru zbóż i siana, pomimo występowania okresów z bardzo wysoką temperaturą, jak również okresowymi, dość obfitymi, opadami deszczu. Żniwa w większości przebiegały w dobrych warunkach. Wielkość plonów była wyższa a jakość ziarna lepsza niż w roku ubiegłym. Długa i dość pogodna jesień umożliwiła dalszą wegetację i zbiór w dobrych warunkach roślin okopowych, późniejszych warzyw gruntowych oraz kukurydzy.

* * *

W 2013 r. w ogólnej powierzchni województwa wynoszącej 1797,1 tys. ha w posiadaniu gospodarstw rolnych znajdowało się 1140,1 tys. ha gruntów. Powierzchnia gospodarstw rolnych w porównaniu z danymi z 2012 r. była większa o 7,2 tys. ha, tj. o 0,6%.

Większość stanowiła powierzchnia **użytków rolnych**, która wyniosła 1052,3 tys. ha, tj. o 4,2% więcej niż w 2012 r.; jej udział w ogólnej powierzchni województwa wyniósł 58,6% (7,2% powierzchni użytków rolnych w Polsce).

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej w gospodarstwach rolnych zajmowały 1046,8 tys. ha (o 4,6% więcej niż przed rokiem) i stanowiły 99,5% powierzchni użytków rolnych oraz 91,8% powierzchni ogólnej gospodarstw rolnych; **trwale użytki zielone**, o powierzchni 108,0 tys. ha, stanowiły 10,3% powierzchni użytków rolnych i 9,5% powierzchni ogólnej gospodarstw rolnych; **sady** zajmowały 9,6 tys. ha (o 6,7% mniej w porównaniu z ub. rokiem), co stanowiło 0,9% powierzchni użytków rolnych i 0,8% powierzchni ogólnej gospodarstw rolnych.

Ogólna powierzchnia **zasiewów** pod zbiory w 2013 r. wyniosła 903,9 tys. ha i była o 5,4% większa od ubiegłorocznej (8,8% powierzchni zasiewów w Polsce, tj. 4 miejsce w kraju).

W strukturze zasiewów największy udział miały **zboża ogółem**; w analizowanym roku ich udział wyniósł 67,9% ogólnego areалу zasiewów jednak było to o 4,4 pkt proc. mniej niż w ub. roku. Z powierzchni 614,0 tys. ha zebrano 2713,3 tys. ton zbóż, uzyskując średni plon z 1 ha na poziomie 44,2 dt. Oznacza to w porównaniu z 2012 r. wzrost zbiorów i plonów odpowiednio: o 8,1% i o 9,2% przy jednoczesnym zmniejszeniu powierzchni zasiewów o 1,1%. W strukturze zasiewów **zboża podstawowe** stanowiły 52,0% ogólnej powierzchni (wzrost o 0,1 pkt proc. w skali roku) i uprawiane były na 470,0 tys. ha (o 5,5% więcej niż przed rokiem). Z całego areálu zebrano 1956,6 tys. ton zbóż, tj. o 19,8% więcej niż w 2012 r., a plon uzyskany z 1 ha ukształtował się na poziomie 41,6 dt i był wyższy od ubiegłorocznego o 13,4%.

W 2013 r. areał uprawy **kukurydzy na ziarno** wyniósł 83,4 tys. ha (9,2% ogólnej powierzchni zasiewów) i zwiększył się o 3,8% w stosunku do ub. roku. Zbiory kukurydzy (555,1 tys. ton) były jednak o 0,4% niższe od ubiegłorocznych a jej plony (66,6 dt/ha) niższe o 4,1%. *W rankingu województw Kujawsko-Pomorskie znalazło się na 3 pozycji w kraju pod względem wielkości areálu upraw kukurydzy na ziarno.*

Zbiory **ziemniaków** (435,5 tys. ton) oraz ich powierzchnia (18,6 tys. ha) były niższe niż przed rokiem odpowiednio: o 15,1% i o 12,3%. Również wydajność ziemniaków z 1 ha była gorsza o 3,5% i wyniosła w omawianym okresie 234 dt.

Powierzchnia uprawy **buraków cukrowych** była mniejsza od ubiegłorocznej (o 8,2%) i osiągnęła w 2013 r. 37,2 tys. ha, co stanowiło 4,1% powierzchni zasiewów ogółem. Zbiory w analizowanym roku (2246,4 tys. ton) były niższe o 7,6% niż w 2012 r., natomiast plony z 1 ha (605 dt) przekroczyły poziom ubiegłoroczny o 0,7%. *Województwo kujawsko-pomorskie zajęło 5 miejsce w kraju pod względem wydajności, ale 2 pod względem areálu i wielkości zbiorów.*

Produkcja **rzepaku i rzepiku**, przy zwiększonej ponad dwukrotnie powierzchni uprawy (do 105,5 tys. ha) wyniosła 337,7 tys. ton i była wyższa od ubiegłorocznej prawie trzykrotnie. Areał uprawy rzepaku i rzepiku stanowił 11,7% ogólnej powierzchni zasiewów w województwie. Średni plon tej uprawy uzyskiwany z 1 ha był wyższy o 34,5% niż w ub. roku i wyniósł 32,0 dt.

Stan **pogłowia bydła** w województwie kujawsko-pomorskim w 2013r. wyniósł 489,6 tys. sztuk i był wyższy o 5,6 % od stanu notowanego w roku poprzednim. Stado podstawowe krów w skali roku zmniejszyło się o 0,9 %; a ich udział w strukturze stada bydła wyniósł 33,0% i zmniejszył się w skali roku o 2,2 pkt proc. W stosunku do 2012 r. zwiększył się udział cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 1,1 pkt proc.) oraz młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 1,2 pkt proc). Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 46,5 szt (w kraju – 40,1 szt), co pozwoliło na *zajęcie wśród wszystkich województw 4 pozycji*.

W 2013 r. pogłowie **trzody chlewnej** wyniosło 1249,0 tys sztuk, tj. o 10,7% mniej w porównaniu z ub. rokiem. Zmalała liczba prosiąt o wadze do 20 kg (o 13,7%) warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg (o 6,1%), trzody chlewnej na ubój (o 11,0%) oraz trzody chlewnej na chów (o 12,7%), w tym loch (również o 12,7%). Udział loch w strukturze stada wyniósł 10,2% i był niższy niż w przed rokiem o 0,3 pkt proc. *Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w Kujawsko-Pomorskim była dużo wyższa niż w kraju (118,7 szt, wobec 76,4 szt w Polsce) i pozwoliła na zajęcie 2 pozycji w rankingu województw, zaraz za województwem wielkopolskim (225,4 szt)*.

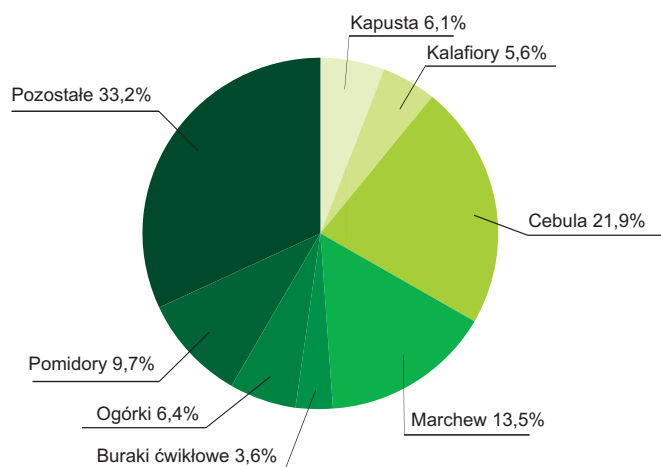
Ogólna wartość produktów rolnych dostarczonych w 2013 r. **do skupu** (liczonych w cenach bieżących) wyniosła 5376,6 mln zł i była o 672,2 mln zł (tj. o 14,3%) wyższa niż przed rokiem. W porównaniu z 2012 r. wartość skupu produktów roślinnych zwiększyła się o 4,7%, a zwierzęcych o 20,9%.

Wzrosła liczba gospodarstw rolnych, w których produkcja prowadzona była **metodami ekologicznymi**, tj. posiadających certyfikat bądź będących w trakcie przestawiania – z 327 w 2010 r. do 390 w 2012 r.

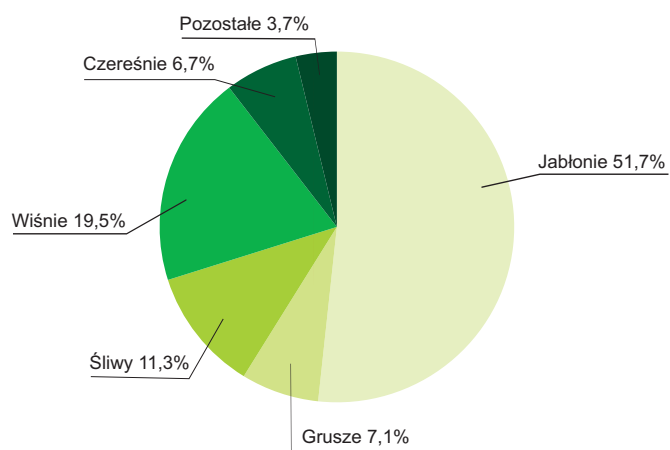
STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2013 R.

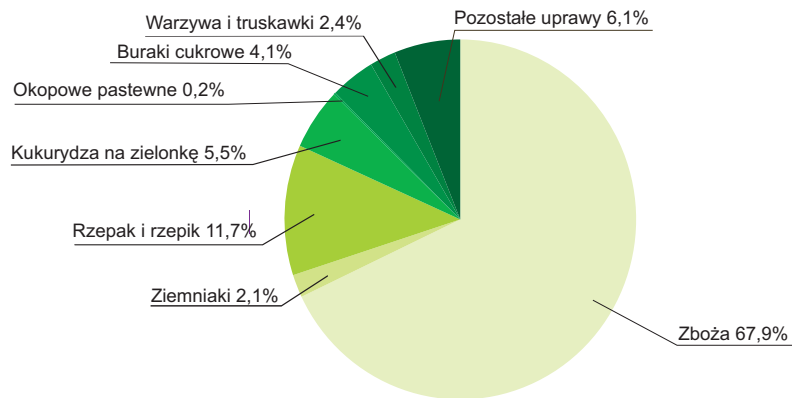
STRUKTURA POWIERZCHNI WARZYW GRUNTOWYCH W 2013 R.

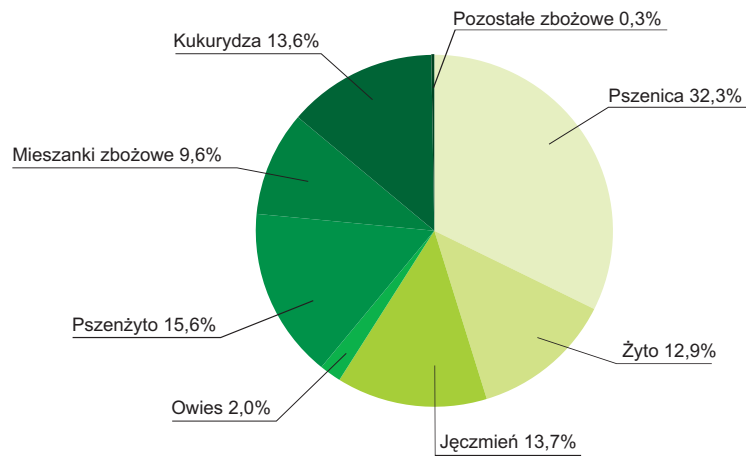
STRUKTURA POWIERZCHNI SADÓW W 2013 R.

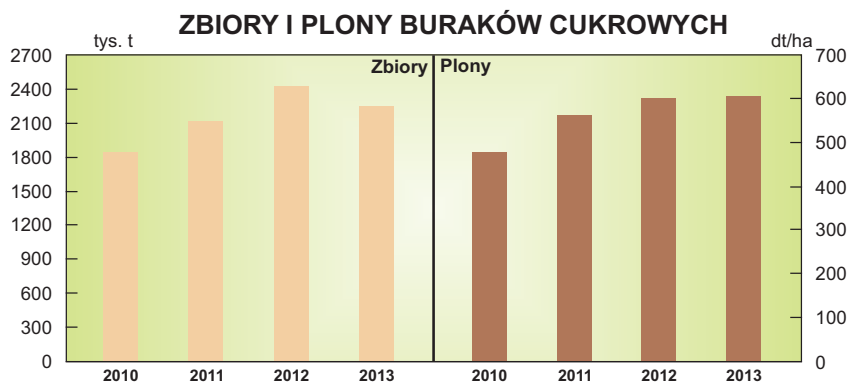
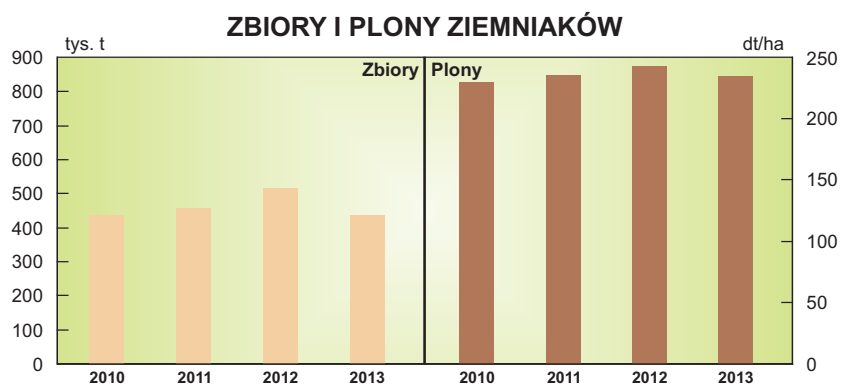
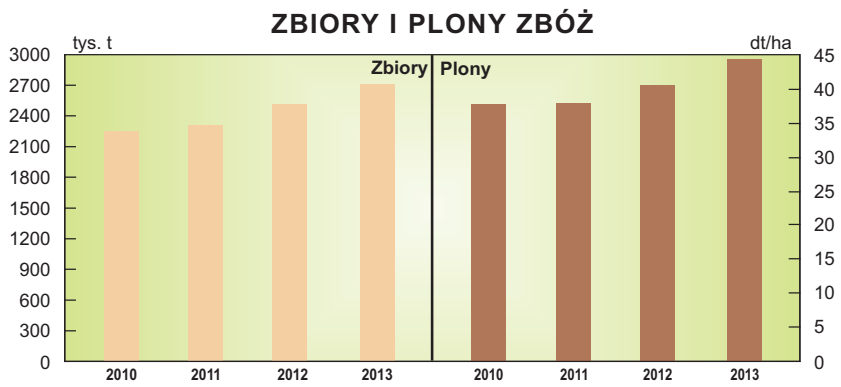

STRUKTURA POWIERZCHNI ZASIEWÓW WEDŁUG GRUP UPRAW W 2013 R.

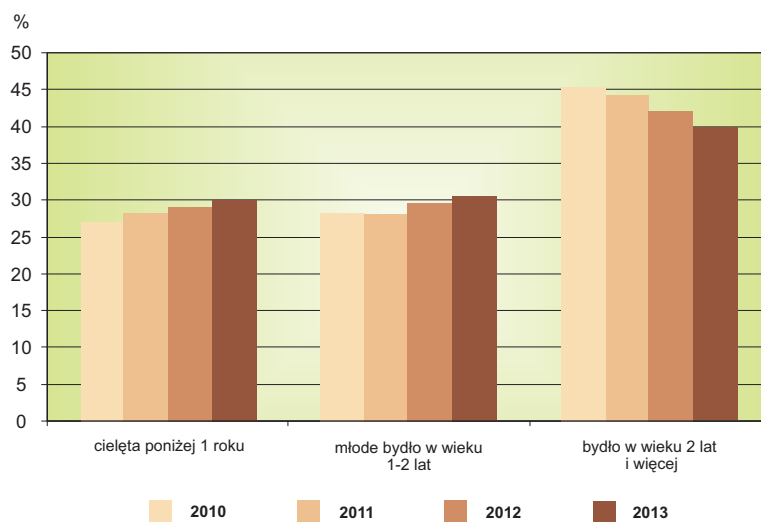

STRUKTURA POWIERZCHNI ZASIEWÓW ZBÓŻ W 2013 R.

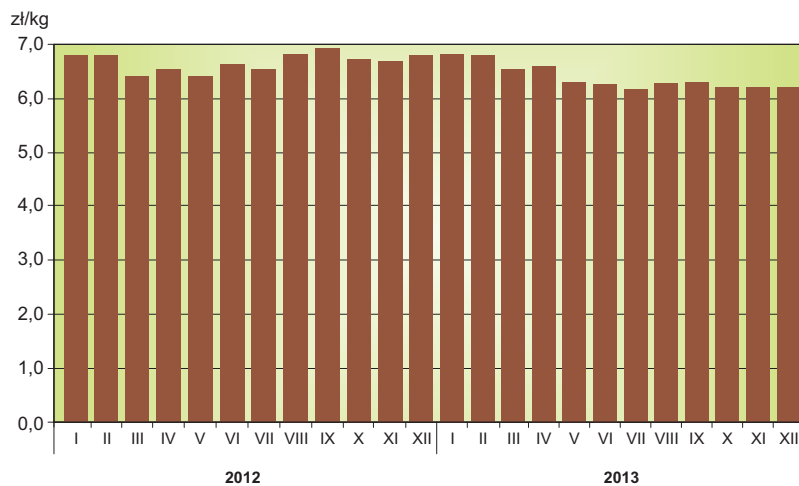

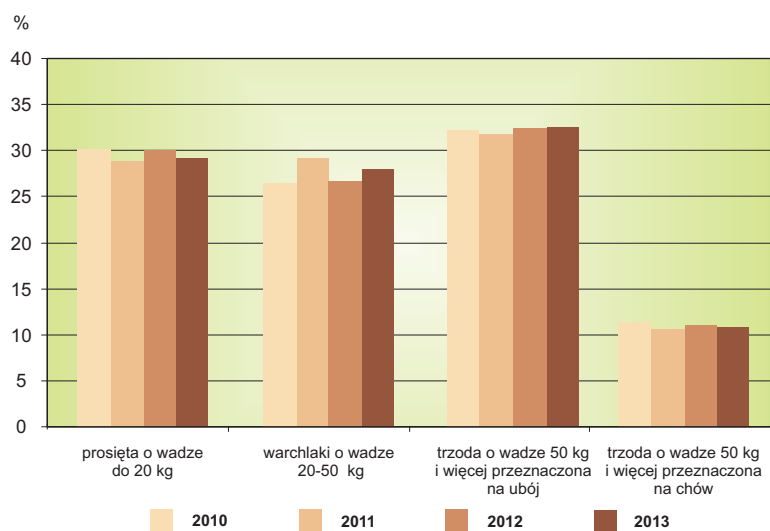
STRUKTURA POGŁOWIA BYDŁA

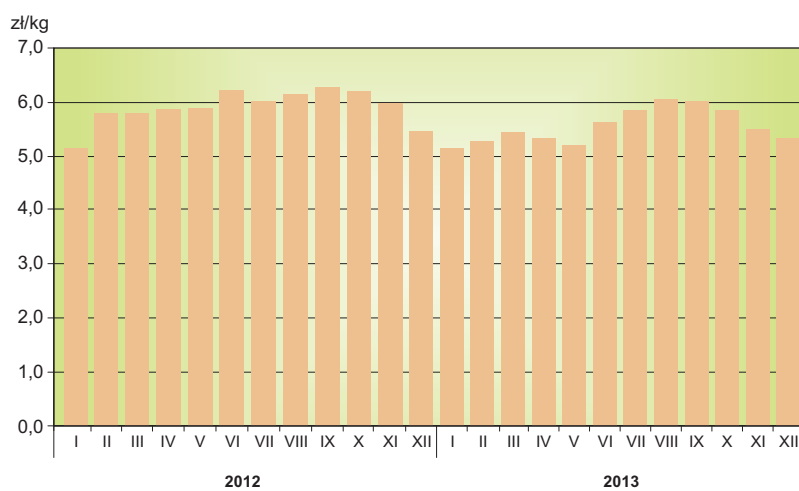
CENY SKUPU ŻYWCA WOŁOWEGO

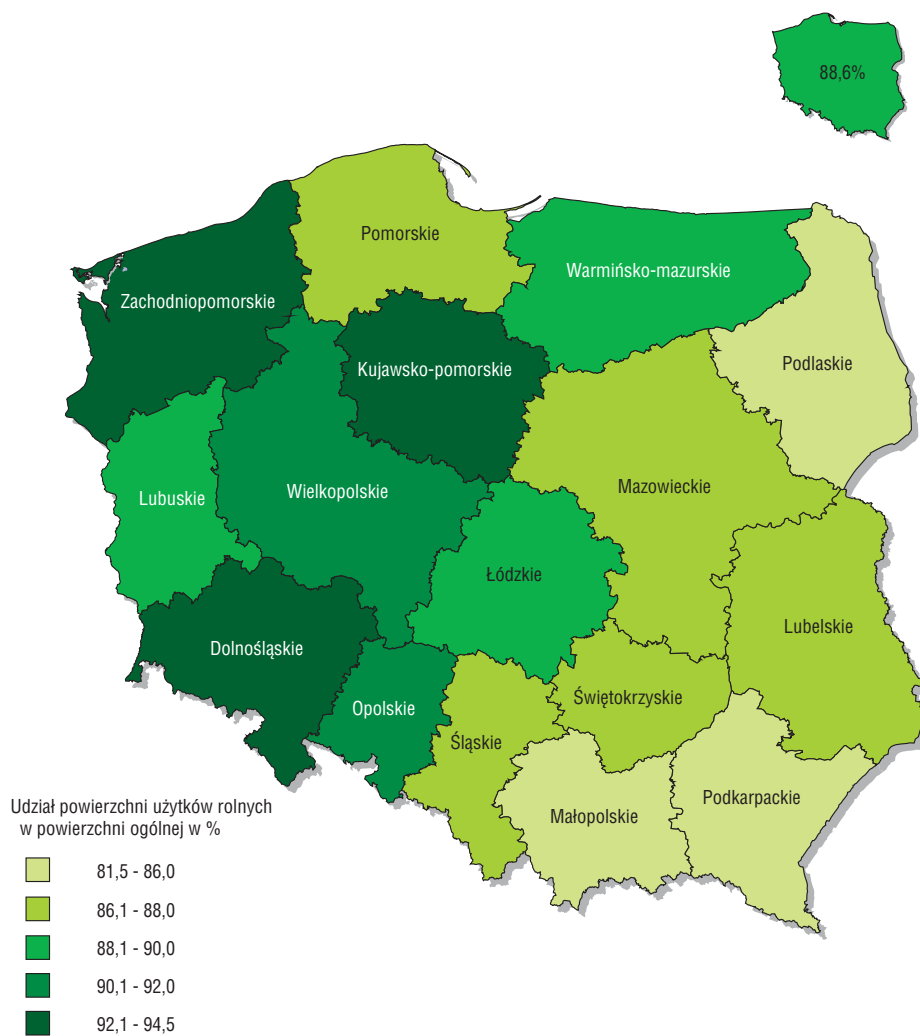
STRUKTURA POGŁOWIA TRZODY CHLEWNEJ

CENY SKUPU ŻYWCA WIEPRZOWEGO

**UDZIAŁ POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH
W POWIERZCHNI GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.**

**UDZIAŁ POWIERZCHNI ZASIEWÓW W POWIERZCHNI
UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.**

